

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽUVININKYSTĖS ĮSTATYMO NR. VIII-1756 2, 3, 5, 6, 7,
10, 13, 14¹, 14², 17, 17², 17⁴, 17⁵, 17⁸, 17⁹, 18, 23, 24, 37, 53 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO
PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 24¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO
(TAP NR. 19-827(3); TAIS NR. 19-846(4))**

2019-08-07 Nr. NV-2308

Vilnius

1. Projekto rengėja – Žemės ūkio ministerija (ŽŪM).

2. Projekto tikslas – įgyvendinti Tarybos reglamento (EB) Nr. 708/2007 dėl svetimų ir nevietinių rūšių panaudojimo akvakultūroje nuostatas; patikslinti galiojančias įstatymo nuostatas, užtikrinant vienareikšmišką jų traktavimą ir įgyvendinimą, užkirsti kelią piktnaudžiavimui istoriniais sugautų žuvų kiekių duomenimis, siekiant gauti didesnę perleidžiamąją žvejojimo teisę; sudaryti sąlygas Baltijos jūros priekrantėje žvejojimą vykdančioms ūkio subjektams panaudoti žvejojimo galimybes, kurios nėra išnaudojamos Baltijos atviroje jūroje; palengvinti sąlygas dalyvauti teisių į žvejojimo galimybes aukcione.

3. Dabartinė situacija:

- 2017 m. liepos 5 d. Vyriausybės posėdyje (protokolo Nr. 28) pavesta ŽŪM parengti ir pateikti Vyriausybei naujos redakcijos Žuvininkystės įstatymo projektą. Ministro Pirmininko pavedimu, įformintu Vyriausybės kanclerio pavaduotojo 2017 m. rugpjūčio 9 d. rezoliucija Nr. S-2150, ŽŪM pavesta iki 2018 m. birželio 1 d. pateikti Vyriausybei Žuvininkystės įstatymo pakeitimo projektą dėl perleidžiamųjų teisių į žvejojimo galimybes jūrų vandenyse suteikimo reglamentavimo tobulinimo;

- Žuvininkystės įstatyme nustatyta, kad vienas ūkio subjektas, įskaitant su juo susijusius ūkio subjektus, gali turėti iki 40 procentų teisę (perleidžiamųjų teisių koncentracijos limitas) į Lietuvos nustatytą tam tikros rūšies žuvų žvejojimo galimybes jūrų vandenyse;

- Projekto nuostatų pakeitimai remiasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2018 m. liepos 12 d. priimtu prejudiciniu sprendimu byloje C-540/16, pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo prašymą, ar pagal 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą Nr. 1380/2013 valstybei narei draudžiama pasirinkti jai paskirtų žvejojimo kvotų paskirstymo metodą, lemiantį nevienodas sąlygas šioje srityje veiklą vykdančioms ūkio subjektams varžytis dėl didesnio žvejojimo galimybių kiekio;

- Teisingumo Teismas konstatavo, kad „Lietuvos Respublika jai skirtas žvejojimo galimybes nutarė paskirstyti taikydama metodą, iš esmės pagrindžiamą „ankstesnių duomenų apie sužvejotus kiekius“ kriterijumi“ ir kad „žvejojimo galimybių paskirstymo metodas <...> atitinka Reglamento Nr. 1380/2013 17 straipsnyje nustatytus skaidrumo ir objektyvumo reikalavimus“. Taip pat pažymėjo, kad Žuvininkystės įstatyme nustatytas aukciono mechanizmas ir vienam ūkio subjektui nustatyta 40 proc. žvejojimo galimybių Baltijos jūroje riba, todėl pagrindinėje byloje nagrinėjamas paskirstymo metodas nelemia visiško atitinkamos rinkos uždarymo, juo nepakeičiama Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 16 straipsniu užtikrinamos laisvės esmė. Žuvininkystės įstatymas nepažeidžia vienodo požiūrio principo, nepažeidžiama ir teisių, kurias įvairių tipų ūkio subjektai turi pagal Chartijos 20 straipsnį, esmė;

- Teisingumo Teismas taip pat konstatavo, kad „pagrindinėje byloje nagrinėjamu žvejojimo galimybių paskirstymo metodu, iš esmės grindžiamu istorine dalimi, siekiama užtikrinti, kad šios galimybės pirmenybės tvarka būtų suteiktos ūkio subjektams, valdantiems laivyną, kurio žvejojimo pajėgumai iš principo yra tinkami atsižvelgiant į šias galimybes atitinkantį sugaunamų žuvų kiekį. Be to, nutarė, kad žvejojimo galimybių „paskirstymo metodas <...> nepažeidžia proporcingumo principo“;

- rengiant Projektą, 2018 m. ŽŪM organizavo eilę konsultacijų susitikimų su žvejybos verslo atstovais, kurių metu dalis ūkio subjektų išreiškė nuomonę, kad Žuvininkystės įstatymą reikėtų keisti iš esmės, o kita dalis – kad nieko nereikia keisti ir kad vienas svarbiausių stabilaus verslo veiksnių yra nesikeičiantis teisinis žvejybos verslo reguliavimas. Esminių pokyčių norintys ūkio subjektai laikosi nuomonės, kad Žuvininkystės įstatyme esanti nuostata dėl didžiausios vienam ūkio subjektui suteikiamų teisių į žvejybos galimybes dalies Baltijos jūroje turėtų būti keistina, šią ribą mažinant (nuo dabar taikomos 40 proc. iki 20 proc.);

- ŽŪM pažymi, kad perleidžiamųjų žvejybos teisių sistema 2016 m. buvo įvesta tik pereinamajam laikotarpiui – 3 metams, nuo 2019 m. lapkričio 1 d. perleidžiamosios žvejybos teisės bus suteikiamos 15 metų ir tik tada sistema pradės pilnavertiškai veikti. Pereinamuoju laikotarpiu išryškėjo sistemos netikslumai ir spragos, kai kurios nuostatos buvo neaiškios ir skirtingai interpretuojamos, todėl teikiamu Projektu siekiama išspręsti visas problemas.

4. Projekto esmė – atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimą, Žuvininkystės įstatyme numatyti perleidžiamųjų teisių į žvejybos galimybes jūrų vandenyse ir žvejybos galimybių principai iš esmės nekeičiami (paliekamas dabartinis koncentracijos limitas – 40 proc.), o tik suteikiama daugiau svorio ekonominiam kriterijui – sugautų žuvų pardavimo Lietuvoje daliai, atliekami techninio pobūdžio ir patikslinantys kai kurias nuostatas pakeitimai bei įgyvendinamos tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos reglamentų nuostatos.

Esminiai numatomo teisinio reguliavimo elementai:

1. padidinti lašišų iki 25 proc. (*vietoje dabar nustatyty 20 proc.*) ir menkių iki 15 proc. (*vietoje dabar nustatyty 12 proc.*) Baltijos jūros žvejybos galimybių rezervo dalį, kuri gali būti skirta Baltijos jūros priekrantės žvejybai;

2. patikslinti nuostatas, reglamentuojančias perleidžiamųjų žvejybos teisių suteikimą, individualių žvejybos galimybių ir žvejybos kvotų skyrimą, atsižvelgiant į Žuvininkystės įstatymo taikymo problemas ir skirtingų interpretacijų galimybes, išryškėjusias nuo sistemos įgyvendinimo pradžios;

3. įgyvendinti Reglamento (EB) Nr. 708/2007 nuostatas siekiant apsaugoti vandens buveines nuo rizikos, susijusios su nevietinių ir svetimų žuvų rūšių naudojimu akvakultūroje, atsisakyti pramoninių akvakultūros tvenkinių ūkių kriterijų;

4. suvienodinti reikalavimus dėl sumokėjimo už aukciono būdu įsigytą perleidžiamąją žvejybos teisę verslinei žvejybai vidaus vandenyse ir jūrų vandenyse, sumažinti (*10 kartų – nuo 1 proc. iki 0,1 proc. nuo žvejybos galimybių vertės, kurias įmonės gaus per visa perleidžiamosios teisės galiojimo laikotarpį*) pradinę teisių į žvejybos galimybes aukciono kainą;

5. įgyvendinti Reglamento (ES) 2017/2403 reikalavimus dėl sąlygų vykdyti verslinę žvejybą pagal ES susitarimus su užsienio valstybėmis, tarptautinių žvejybos organizacijų reguliuojamose akvatorijose, atvirojoje jūroje bei užsienio valstybės išskirtinėje ekonominėje zonoje atvejais;

6. panaikinti perteklines Žuvininkystės įstatymo nuostatas dėl žuvų išteklių naudotojų teisės užsiimti versline žvejyba sąlygų;

7. patikslinti nuostatas dėl žvejybos laivų registravimo ir išregistravimo, dėl žuvininkystės duomenų kaupimo informacinės sistemos;

8. pripažinti sunkiu pažeidimu verslinę žvejybą neturint LR žvejybos laivo liudijimo;

9. patikslinti Žemės ūkio ir Aplinkos ministerijų atliekamas žuvininkystės sektoriaus valdymo funkcijas, jas atskiriant ir aiškiau padalinant tarp ministerijų (*ŽŪM pavedama nustatyti žuvivaisos tvarką, AM – žuvivaisos kontrolės tvarką*);

10. sudaryti sąlygas žvejybos Kuršių mariose kvotos laikinam perleidimui, ūkio subjektui išlaikant galimybę gauti teisę į žvejybos kvotą be aukciono;

11. sudaryti palankesnes sąlygas apsiketimui individualiomis žvejojimo galimybėmis ir tuo būdu dėl efektyvesnio žvejojimo galimybių panaudojimo leidžiant skelbti individualių žvejojimo galimybių panaudojimą realiu laiku.

Projekto nauda ir įgyvendinimo kaštai:

- numatomas teisinio reguliavimo poveikis – efektyvesnis žvejojimo galimybių panaudojimas, didesnės sugautų žuvų pardavimo Lietuvoje apimtys ir verslinės žvejojimo indėlis į vietos ekonomiką, sudaromos geresnės sąlygos konkuruoti dėl išteklių, efektyviau atgrasoma nuo neteisėtos žvejojimo be Lietuvos Respublikos žvejojimo laivo liudijimo;
- pažymėtina, kad Projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

5. Derinimas:

- atsižvelgiant į **2019 m. liepos 23 d. tarpinstituciniame pasitarime** priimtus sprendimus (protokolo Nr. 30) ŽŪM organizavo pasitarimą su žvejojimo verslo atstovais siekiant aptarti ginčytinus klausimus ir, įvertinusi Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės, Ekonomikos politikos ir Strateginių kompetencijų grupės pastabas, teikia **patikslintą** Projektą;

- Projektas **suderintas be pastabų** su Finansų ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Konkurencijos taryba bei Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba. **Atsižvelgta** į Teisingumo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Susiekimo ministerijos, Europos teisės departamento ir žuvininkystės įmonių asociacijos „Lampetra“ pastabas;

- **atsižvelgta** į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas ir **suderinta** darbo tvarka;

- **lieka neatsižvelgta** (ar atsižvelgta iš dalies) į Aplinkos ministerijos, UAB „Seivalas“, UAB „Marlinas“, UAB „Atlantic High Sea Fishing Company“, UAB „VAO“, UAB „Arctic Fishing“, Lietuvos žuvininkystės produktų gamintojų asociacijos, Klaipėdos žvejojimo įmonių asociacijos „Jūros žvejys“, Žvejų ir žuvies perdirbėjų asociacijos „Baltijos žvejas“ ir Remigijaus Sako pastabas:

- neatsižvelgta į *Aplinkos ministerijos* siūlymus Projekte numatyti žuvų išteklių naudotojų pareigą, kad jo žvejojimui padaliniai pildytų žvejojimo žurnalus; nustatyti mažesnę ūkio subjektų, kuriems gali būti suteikta teisė į vienos žvejojimo įrankių rūšies žvejojimo kvotą, skaičių vandens telkiniuose; aiškiau apibrėžti privačių vandens telkinių savininkų teisės įgyvendinimo sąlygas; verslinės žvejojimo galiojimo terminą susieti su žuvų išteklių naudotojui skirtos kvotos galiojimo laikotarpiu, o ne su teisės į žvejojimo kvotą galiojimo laikotarpiu; papildyti šiuurkštaus verslinės žvejojimo pažeidimo apibrėžtį, kai antrą kartą per metus pažeidžiamas žvejojimo įrankių tikrinimo laikas. ŽŪM savo poziciją iš esmės argumentuoja tuo, kad siūlomi papildymai nėra pagrįsti ar susiję su Projektu daromais pakeitimais;

- neatsižvelgta į *žvejojimo verslo atstovų* siūlymą keisti perleidžiamosios teisės į žvejojimo galimybes skirstymo principus ir nustatyti ne daugiau nei 20 proc. perleidžiamųjų teisių koncentracijos limitą bei pastabas dėl nuostatos, kuria skatinama sugautą laimikį parduoti Lietuvoje iškraunant jį Klaipėdos uoste, kaip diskriminuojančios didžiuosius žvejojiminius laivus turinčių bendroves, nes yra objektyviai neįgyvendinama dėl tam nepritaikytos infrastruktūros; dėl siūlymo pakeisti apsikėtus individualiomis žvejojimo galimybėmis tarp ūkio subjektų sugautų žuvų duomenų skaičiavimą suteikiant pagal istorinius duomenis perleidžiamąsias teises; dėl kasmetinio mokėjimo už aukcione įsigytą perleidžiamąją žvejojimo teisę – tam tikrą dalį (pasiūlytą aukciono kainą) nuo kiekvienais metais pagal teisę skiriamų kvotų vertės. ŽŪM savo poziciją atitinkamai argumentuoja Teisingumo Teismo sprendimu; ES teisės aktuose apibrėžiamų, turimų taikyti ekonominio pobūdžio kriterijų (indėlio į vietos ekonomiką kriterijaus) pagrindu skatinti sugautas žuvis parduoti Lietuvoje ir didinti žvejojimo indėlį į vietos ekonomiką; tikslingumu nustatyti pradinę perleidžiamųjų žvejojimo teisių kainą, proporcingą jų vertei, ir suvienodinti atsiskaitymo už aukciono būdu įsigytas teises į žvejojimo

galimybes jūrų vandenyse ir teises į žvejybos kvotą vidaus vandenyse sąlygas – už šiuo būdu suteiktą teisę į žvejybos kvotas mokestis sumokamas kasmet teisės galiojimo laikotarpiu.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatomis – Projektas atitinka Vyriausybės programos 105.4 papunkčio nuostatą „parengsime ir pateiksime Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo pakeitimus, kurie reikalingi žvejybos pajėgumams subalansuoti su žvejybos galimybėmis, taip užtikrinant kiekvieno laivyno segmento ilgalaikį pelningumą“.

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina Projektą svarstyti Vyriausybės pasitarime, prieš tai pakartotinai aptarus tarpinstituciniame pasitarime.

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +370 706 63722, el. p. vaidas.talacka@lr.lt